Na Etana Kerekereˈa Sa Paul Fuana Sa Timoti

Sa Timoti ngwae ana fanoa doe ˈi Listra. Teˈa nia kini ˈi Grik. Sa Timoti ngwae kwaima sa Paul nia leka faˈinia ana kula nia liu ani ki fuana faˈarongoˈa ˈania Faˈarongoˈa Leˈa sa Jesus Christ. Sa Paul keresia buka neˈe kaidaˈi nia leka dao ˈi Masedonia, ma sa Timoti ka tua buri ˈi Efesus. Sa Paul saea fuana sa Timoti ka lialia leˈa ana faˈamanataˈanga ˈosoˈoso neˈe leka maˈi saena siosi. Ana kerekereˈa neˈe, sa Paul fata sulia falafala leˈa Kristin ki kaidaˈi kira foˈo saena siosi ki. Nia saea logo ngwaˈi toˈa faˈuta ki neˈe kira bolo faˈinia faˈinaˈonaˈo ˈanga ana siosi.

Sa Timoti naˈa neˈe rao ana faˈamanatalana faˈinaˈonaˈo ki faˈinia ti Kristin matamata laˈu, ma sa Paul ka keresia alaˈanga ˈoro fuana ˈafilana ana raoˈa neˈe.

Na ru talingaˈi ki saena buka neˈe:

Faˈamanataˈanga sulia siosi faˈinia ngwae rao nia ki & 1:1—3:16

Faˈamanataˈanga sulia raoˈa sa Timoti & 4:1—6:21

1 Nauˈa sa Paul, na ngwae ni lifurongo sa Jesus Christ. God neˈe faˈamauri kia, ma sa Jesus Christ na ngwae neˈe kulu kwaimasi ana, keroˈa fata totongaˈi fuaku ta ngwae ni lifurongo.

2 Nau ku kerekere kwau fuamu sa Timoti. ˈOko diˈia naˈa na ngela nau, sulia ˈoko faˈamamana ana fatalaku sulia sa Christ. Nau ku foˈo ˈiri God na Maˈa faˈinia sa Jesus Christ na Aofia kia ke

kwatea na leˈangaˈa, ma na kwaimanataiˈanga, ma na aroaroˈa fuamu.

Sa Timoti ˈoke fuˈalia na faˈamanata ˈanga rora ki

3-4 Nau ku oga ˈoke tua basi ˈamu ˈi Efesus, diˈia ba nau ku asungaˈi ˈoe ana lekalaku ˈuana ˈi Masedonia. Sulia ti ngwae ˈi Efesus kira faˈamanata ˈani na faˈamanataˈanga ˈosoˈoso ki. Kira faˈamanata ˈani ˈaˈemae ˈosoˈoso ki neˈe kira lalingani ana isuisuˈa sulia koˈo bora kira ki. Ma nau ku oga ˈoke fata luida. Kaidaˈi kira faˈamanata ˈani na ru neˈe ki, na ngwae ki kwaingilongiloi suliˈi, ma noaˈa kira kasi leka sulia na naiˈi ru ˈanga God fuana faˈamaurilana na ngwae ki. Kaidaˈi kulu faˈamamana ana sa Christ, kulu totolia saiˈa ana na naiˈi ru ˈanga God.

5 ˈOke alaˈa totongaˈi fuada noaˈa kira kasi kwaingilongiloi ˈunaˈeri, fasi ˈiri kamuˈa ngwae faˈamamana ki muke alafe fuamuˈa kwailiu. Diˈia kamu alafe ˈunaˈeri, kamu ke baˈa toˈo ana mauriˈa neˈe sikasika, ma na manataˈanga neˈe raola ka madako, ma na faˈamamanaˈanga neˈe ka mamana.

6 Bore ma ti ngwae kira abula matamata naˈa ˈada faˈasia na ru neˈe ki, ma kira ka leka naˈa ˈada sulia na olisuˈusuˈu ˈanga boleboleˈa ki.

7 Kira oga fasi ˈiri kira ka uu diˈia na ngwae faˈamanata ki ana na taki sa Moses ki. Bore ma noaˈa kira kasi sai goˈo ana na taki sa Moses ki, sui bore ˈana kira ka fata ngasingasiˈa sulia.

8 Ma kulu saiana na taki nia ki neˈe ru leˈa, diˈia na ngwae ki kira sasi saga sulia.

9 Ma kulu ka sai logo ana God noaˈa kasi
saungaˈinia na taki ki fuana faˈasaga lana ngwae
leˈa ki. Nia saungaˈinia lala fuana faˈasagalana
na ngwae neˈe fulia ru taˈa ki, ma na ngwae neˈe
abu rongo ki, ma na ngwae neˈe noaˈa kira kasi
faˈadufa God, ma na ngwae neˈe kira abula taˈa
ki, ma na ngwae neˈe ilangaˈinia God ki ma ru
abu ki. Ma nia saungaˈinia na taki ki naˈa fuana
ngwae neˈe kira saungwae, ma na ngwae neˈe
kira saungia na maˈa kira ki ma teˈa kira ki,
10 ma na ngwae kakabara ki ma na ngwae neˈe
kira ˈusu ana ngwangwane ki, ma na kini neˈe
kira ˈusu ana kini ki, ma na ngwae neˈe kira bilia
ngwae ki ma kika ˈoifoli ˈanida diˈia ti ngwae
rao ˈoˈo, ma na ngwae ˈosoˈoso ki, ma ngwae
neˈe ˈoia fata alangaˈinga kira ki, ma na ngwae
neˈe kira sasia ti ru neˈe matamata faˈasia na
faˈamanata ˈanga mamana sulia na Faˈarongoˈa
Leˈa.
11 God neˈe ˈinotoˈa liu ma ka leˈa liu, nia
alua ˈi limaku na Faˈarongoˈa Leˈa neˈeri ˈiri nai
faˈarongo ˈani.

Sa Jesus Christ dao fasi ˈiri ke faˈamauria na ngwae taˈa ki

12 Nau ku baˈatafea sa Jesus Christ na Aofia
kia, na ngwae neˈe kwatea na ngasingasiˈanga
fuaku fuana na sasilana na raoˈa nau. Ma nau
ku baˈatafea logo suli nia manata fitoˈo aku ma
ka fili nau ˈuana na raoˈa fuana. Nia ka fili nau,
13 sui bore ˈana na kaidaˈi ba ˈi naˈo, nau ku
faˈakaisia ma nau ku fata faˈalia. Ma God ka
kwaimanatai aku, sulia noaˈa naisi faˈamamana
ˈua, ma naisi saiana na ru neˈe nau ku sasia.

14 Ma na Aofia kia faˈaleˈa nau ka doe liu, ma
ka kwaiˈafi aku fasi ˈiri nau ku faˈamamana ana
niaˈa, ma nau ku alafe logo fuana. Nia saiana
sasiˈa ˈunaˈeri fuaka na ngwae neˈe kulu tua
ratai faˈinia sa Jesus Christ.

15 Ma na alaˈanga neˈe nia mamana, ma
kulu ka faˈamamana ana ba nia ˈuri, “Sa Jesus
Christ nia leka maˈi saena magalia fasi ˈiri ka
faˈamauria ngwae neˈe abulalada taˈa ki.” Aia,
ˈi naˈo nau ku abula taˈa ka liufi kira taˈifau.
16 Sui bore ˈana nau ku abula taˈa ˈunaˈeri,
God kwaimanatai aku, ma noaˈa nia kasi kwaˈi
nau. Nia sasi ˈunaˈeri fasi ˈiri ka faˈataˈinia naˈa
mabetauˈa sa Jesus Christ fuaku, na ngwae neˈe
nau ku taˈa liu. Nia sasi ˈunaˈeri ˈiri ngwae ki
ka saiana nia rufuanata ana sa tai neˈe kike baˈa
faˈamamana ana niaˈa, ka diˈia logo neˈe nia
rufuanata aku. Ma God ka kwatea mauriˈa firi
fuada.
17 Ma nau ku oga kuke baˈatafea ma kuke
faˈadoea God tutua firi. God naˈa neˈe na ngwae
tatalafaˈa tua tua firi, ma noaˈa kasi mae, ma
noaˈa kulu kasi lisia, ma taˈifili nia goˈo neˈe
God. ˈIu ka ˈunaˈeri.

18 Ma ˈaeˈo, sa Timoti ngela nau, nau ku fata
fuamu sulia alaˈanga ba na Anoˈi ru Abu fata
ˈani na ngwae gwaungaˈi ki kira fata suliˈo ana
kaidaˈi ba sui naˈa maˈi. ˈOke gonia na alaˈanga
neˈeri ki, ˈiri ˈoke fuˈa leˈa, ma ˈoko ngangata
ˈusia na ngwae faˈamanata ˈosoˈoso ki.
19 Ma ˈoke uu ngasi ˈani na faˈamamanaˈanga
ˈoe ana sa Christ, ma ˈoke sasia na ru neˈe ˈoko
saiana nia saga ki. Ti ngwae kira danga faˈiburi

naˈa ˈani na ru ki neˈe kira saiana nia saga, ma
noaˈa kira kasi faˈamamana naˈa ana sa Christ.
20 Ma ti ngwae ada neˈe sa Haemeneas ma sa
Aleksanda. Ma nau ku faˈasidaroˈo naˈa fuana
sa Saetan ˈiri ka sasia ta ru adaroˈo. Nau ku sasi
ˈunaˈeri ˈiri kera ke saiana na ru kera sasia nia
rora, ma kera ka mango faˈasia fataˈa rora sulia
God.

2

Na fikuˈa faˈinia na foˈongaˈa ngwae faˈamamana ki

1 Ru neˈe nia talingaˈi, nau ku ˈengo kamu fasi
ˈiri muke foˈosia God, ma muke baˈatafe nia, ma
muke gani nia ˈuana kwaiˈafiˈanga ana ngwae
ki taˈifau.
2 Ma muke foˈo fuana na ngwae tatalafaˈa
ki, ma sa tai faˈida neˈe kira toˈo ana na
ˈinotoˈanga, fasi ˈiri kulu taˈifau kuke tua ˈani
mauriˈa ana aroaroˈanga ma na babatoˈonga.
ˈUnaˈeri kulu saiana kuke faˈa ˈinotoˈa God ma
sasilana ru ˈoloˈolo ki.
3 Na foˈongaˈa ˈunaˈeri leˈa ma ka faˈasaeleˈa
God neˈe faˈamauri kia.
4 Osiˈana God nia oga na ngwae ki taˈifau kira
ka saiana na ru mamana sulia sa Christ, ma kira
ka toˈo ana mauriˈa firi.
5 Sulia taˈi God goˈo, ma taˈi ngwae goˈo neˈe
olifaˈinia na ngwae ki fuana God. Nia neˈe sa
Jesus Christ.
6 Sulia sa Jesus kwatea naˈa maurilana talana
ˈiri ka lafua na ngwae ki taˈifau faˈasia na
kwaˈikwaˈinga. ˈUnaˈeri, ana kaidaˈi ba God nia
filia, nia ka faˈataˈinia naˈa na kwaiogaiˈanga

nia fuana ngwae ki taˈifau kira ka toˈo ana
mauriˈa firi.
7 Nia neˈe, God ka fili nau naˈa fasi ˈiri nauˈa
na ngwae ni lifurongo, ma nau ku faˈarongo, ma
nau ku faˈamanata ˈani na faˈarongoˈa mamana
sulia sa Jesus Christ fuana na ngwae neˈe noaˈa
laˈu Jiu ki. Noaˈa nau kusi soke. Ru mamana
nau ku saea.

Na faˈamanata ˈanga fuana fiku kwaimaˈanga

8 Nau ku oga na ngwangwane ki ana kula ki
taˈifau kira ka foˈo. Ma ana kaidaˈi kira taˈea
na limada fuana foˈongaˈa, kira ka tua ˈoloˈolo
ˈani mauriˈa sikasika, ma noaˈa kira kasi saetaˈa
nama kika olisuˈusuˈu faˈinia ta ngwae.
9 Nau ku oga logo na kini ki kike toro saga
nama ˈani toro kira ki. Ma noaˈa kira kasi
toro ˈani toro neˈe ngwae ki ke lia funufunu
fuada faˈiniˈi. Diˈia kaidaˈi kira firiˈia ifuda,
noaˈa laˈu ˈani na ru neˈe folilani doe liu ki neˈe
kira ka laungi ˈani, ma noaˈa laˈu ˈani na toro
neˈe folilani doe liu ma ka inua ngwae fuana
taˈangaˈa.
10 Kike kwate maurilada ke kwanga lala ˈani
sasilana ru leˈa ki neˈe bolo fuana kini ki neˈe
kira saea kira faˈamamana ana God.
11 Na kini ki kike tua aroaro, ma kike
enoeno ana kaidaˈi kira fafarongo fuana
faˈamanataˈanga ki.
12 Noaˈa nau kusi alaˈania na kini ki ˈiri neˈe
kike faˈamanata ma kira ka gwaungaˈi fafia na
ngwae ki. Nia bolo fuana kike tua aroaro goˈo
ˈada.
13 Sulia sa Adam neˈe God nia eta saungaˈinia,
sui mala ˈi Eve.

14 Ma noaˈa laˈu sa Adam ba sa Saetan sokea,
bore ma ˈi Eve lala ˈana ba nia faˈamamana na
sokeˈa sa Saetan ki, ma ka ˈoia na taki God ki.
15 Bore ma, osiˈana neˈe kini ki kira
faˈafuta ngela, God ke faˈamaurida diˈia kira
faˈamamana ana sa Christ, ma kira ka alafe, ma
kika tua saga, ma kira ka enoeno.

3

Na ngwae kwaitalaˈi fuana ngwae faˈamamana ki

1 Na alaˈanga ba ˈuri nia mamana, “Diˈia ta
ngwae nia oga ka kwaitalaˈi ana fikutaˈi ngwae
faˈamamana, tama ngwae neˈeri nia oga na
raoˈa leˈa liu neˈeriˈa.”
2 Ma na ngwae kwaitalaˈi ana fikutaˈi ngwae
faˈamamana neˈe ngwae neˈeri abulalana ka
saga liu, ma nia ka toˈo ana taˈi ˈafe goˈo ma
ka tua mamana faˈinia, ma nia ka lia leˈa sulia
niaˈa talana ma ka daufafia mauriˈa nia, ma ka
manata saga, ma ka sasia ru leˈa ki. Ma nia ka
kwaloa ngwae ki ˈi luma nia, ma ka bolo fuana
faˈamanata ˈanga ˈani fatalana God.
3 Nia noaˈa kasi kwaˈu doe ana na kafo neˈe
ngasingasiˈa fuana burasilana gwauna. Ma nia
noaˈa kasi oga fuˈanga, bore ma nia ka tua
anoano faˈinia aroaroˈanga fuana ngwae ki. Ma
nia noaˈa kasi ˈidufaˈi olisuˈusuˈu faˈinia ngwae
ki. Ma nia noaˈa kasi guguta mani.
4 Ma nia saiana ka faˈasaga na ngela nia ki ma
na ˈafe nia, ma ka faˈamanata na ngela nia ki
fasi ˈiri kira ka roˈosulia, ma kira ka fuˈusi doe
ana niaˈa.

5 Si diˈia na ngwae noaˈa kasi saiana na liaˈa
sulia na ngela nia ki ma na ˈafe nia, nia ka lia
mo faˈuta sulia na ngwae faˈamamana God ki?
6 Na ngwae neˈe faˈamamana ka tau, neˈe
totolia nia ka kwaitalaˈi. Na ngwae neˈe fiˈi
ruˈu maˈi saena fikutaˈi ngwae faˈamamana,
nia kata auraˈe nia diˈia sa Saetan, ma God ke
matalangaˈinia logo.
7 Nia logo neˈe ngwae fuana ngwae ˈi maa ana
lalusae kira ka fuˈusi doe ana, ma noaˈa kira kasi
saea ta ru taˈa sulia. ˈUnaˈeri neˈe sa Saetan
noaˈa kasi daua ˈani na itoito nia.

Na ngwae ni kwaiˈafi ana na ngwae faˈamamana ki

8 Na ngwae ni kwaiˈafiˈanga ki saena na
fikutaˈi ngwae faˈamamana logo, neˈe abulalana
ka leˈa, ma ngwae ki ka fuˈusi doe ana niaˈa. Nia
ka fata mamana. Ma noaˈa kasi kwaˈu doe ˈani
kwaˈunga lilinga ki, ma noaˈa kasi guguta mani.
9 Nia noaˈa kasi manata ruarua, bore ma nia ke
faˈamamana ngasingasiˈa ana faˈarongoˈa God
neˈe nia faˈataˈinia fuaka.
10 Ma na ngwae neˈe faˈamamana ki, kira ka
ilitoˈona basi ˈi naˈo, ˈiri kira saiana neˈe nia
saga naˈa, sui mala nia ka fiˈi rao.
11 Ma na ˈafe nia logo, na abulalana ka leˈa, ma
ngwae ki ka fuˈusi doe ana. Nia noaˈa kasi alaˈa
buri ana ngwae ki. Ma nia ka lia leˈa sulia talana
ma ka daufafia mauriˈa nia, ma nia ka ˈoloˈolo
ana na ru ki taˈifau.
12 Ma na ngwae kwaiˈafi ana ngwae
faˈamamana ki, nia ka toˈo nama ana taˈi
ˈafe goˈo, ma ka tua mamana faˈinia. Ma nia

saiana ka faˈasaga na ˈafe nia ma na ngela nia ki.
13 Ma sa tai neˈe nia rao leˈa saena lalusae, ke baˈa leˈa fuada, ma ka bolo fuana nia ka fata noniraˈa sulia na faˈamamanaˈanga nia ana sa Jesus Christ.

Na liaˈi ngwae sa Paul fuana keresilana na kerekereˈa neˈe

14 Ana na kaidaˈi niniˈa nau ku kere naˈa kwau fuamu, nau ku manata nama fasi nau ku leka ma nau ku lisiˈo ˈaliˈali.
15 Ma diˈia nau ku taˈi dole, na kerekereˈa neˈe ke baˈa faˈataˈinia fuamu na abulaˈanga faˈuta neˈe kuke baˈa tua ˈani saena fikuˈa faˈinia ngela God ki. Kuluˈa na fikutaˈi ngwae God mauri. Ma fikutaˈi ngwae faˈamamana neˈe faˈangasingasia na faˈamanataˈanga mamana God, diˈia na diro ˈai ki neˈe faˈangasingasia ta luma.
16 Nia mamana liu neˈe na faˈarongoˈa God neˈe nia faˈataˈinia fuaka nia mamana taˈifau. Na faˈarongoˈa ba ˈuri,

“Sa Christ alu nia ka ngwaeˈa.

Ma na Anoˈi ru Abu ka faˈataˈinia naˈa na sagalana.

Ma na ˈainsel ki kira ka lisia naˈa.

Kulu ka faˈarongo naˈa ˈani niaˈa fuana kwaluˈani ngwae.

Ma na ngwae saena fanoa ˈoro ki kira ka faˈamamana naˈa ana niaˈa.

Ma God ka ngali nia naˈa ˈuana ˈi langi.”

4

Na ngwae faˈamanata ˈosoˈoso ki

1 Na Anoˈi ru Abu fata madako ˈani
fasi ti ngwae kira karasu naˈa faˈasia na
faˈamamanaˈanga kira, ana kaidaˈi ˈi naˈo
ana sa Jesus ka fiˈi dao maˈi. Kira ka roˈosulia
na ano ˈi ru ˈosoˈoso ki, ma na faˈamanataˈanga
ana na ano ˈi ru taˈa ki.
2 Na faˈamanataˈanga neˈeri ki ˈita maˈi
faˈasia na ngwae ˈosoˈoso ki neˈe noaˈa kira
kasi kwaimanatai sulia na abula taˈangaˈa kira
ki. Diˈia ngwae matamata ki abula taˈa, kira
ka kwaimanatai. Bore ma na ngwae ˈosoˈoso
neˈeri, noaˈa kira kasi kwaimanatai sulia neˈe
manatalada taˈa taˈifau naˈa.
3 Na ngwae ˈosoˈoso neˈeri ki, kira faˈamanata
fasi na araˈinga ma na ˈafeˈa nia rora. Kira
faˈamanata logo ˈani na ˈanilana ti fanga nia
rora. Bore ma God saungaˈinia na fanga neˈeri
ki fuana ngwae faˈamamana ki fuana ˈanilani,
ˈi burina neˈe kira kwatea na foˈongaˈa ni
baˈatafeˈa fuana God. Ma God saungaˈinia na
fanga neˈeri ki fuana ngwae neˈe kira sai naˈa
ana faˈamanataˈanga mamana.
4 Sulia fanga ki taˈifau neˈe God saungaˈiniˈi,
noaˈa ta ru kasi taˈa, niˈi leˈa taˈifau goˈo.
Si diˈia kulu ka foˈo ˈani baˈatafeˈanga fuana
ˈanilana, noaˈa kulu kasi ˈaila naˈa ˈania ta
fanga.
5 Fanga nia leˈa fuana ˈanilana, osiˈana God
saea nia leˈa, ma na foˈongaˈa kulu fuana na
fanga kwate ma nia ka leˈa.

Na ngwae ni rao leˈa sa Jesus Christ

6 Timoti ˈae, diˈia ˈoko kwatea na
faˈamanataˈanga neˈe ki fuana ngwae
faˈamamana ki, ma diˈia ˈoko mauri ˈani na
Faˈarongoˈa Leˈa, ma ˈoko tua ni roˈo sulia na
faˈamanataˈanga mamana, tama ˈoe na ngwae
rao leˈa sa Jesus Christ.
7 Aia, noaˈa ˈoe kosi fafarongo sulia na ˈaˈemae
ˈaurafu ki. ˈOko suˈute lala ˈuana sasilana na
kwaiogaiˈanga God.
8-9 ˈOko saiana ngwae ki fata ˈuri, “Nia leˈa
fuana na ngwae ka faˈangasingasia nama non-
ina, osiˈana nia ka ˈafia na mauriˈa fuana na
kaidaˈi neˈe.” Bore ma nia leˈa ka tasa diˈia
na ngwae ke suˈute fuana sasilana na kwaio-
gaiˈanga God, sulia nia ka ˈafia na mauriˈa fuana
na kaidaˈi neˈe, ma ta kaidaˈi neˈe ke baˈa dao
logo maˈi. Ma alaˈanga neˈeri nia ka mamana,
ma kulu ka faˈamamana ana.
10 Kuke suˈute nama ˈunaˈeri, osiˈana kulu
fitoˈo ana God neˈe mauri. Sulia nia saiana ke
faˈamauria ngwae ki taˈifau, ma ka tasa fuana
sa tai neˈe kira faˈamamana ana.
11 ˈOke faˈamanata na ngwae ki ˈani ru neˈeri
ki, ma ˈoko fata totongaˈi ˈani fuana ngwae ki ke
roˈosuliˈi.
12 Ma noaˈa ˈoe kosi alaˈania na ngwae ki kira
ka saea ˈoe kosi totolia kwaitalaˈi ˈanga osiˈana
ˈaeˈo na ngwae ˈalako. ˈOke tua ˈani tuaˈa leˈa
fuana na ngwae neˈe kira faˈamamana ki kike lia
suliˈo, ˈania na fatalamu, ma na abulalamu, ma
na alafelamu, ma na faˈamamanalamu, ma na
tua madakolamu. Si diˈia kira lisia na tua lamu
nia leˈa, kike sasi logo sulia.

13 Ana kaidaˈi ˈoke maˈakwalia daolaku maˈi,
ˈoke toˈomani na Kerekereˈa Abu ki fuana ngwae
ki, ma ˈoke faˈatalo ˈani Faˈarongoˈa Leˈa, ma
ˈoke faˈamanata ngwae ki.
14 Ma noaˈa ˈoe kosi danga ˈani na kwateˈa ˈoe
neˈe Anoˈi ru Abu kwatea fuamu, ana kaidaˈi
neˈe profet ki kira fata ˈani ma na faˈinaˈonaˈo
ki kika alua naˈa limada ˈi fafomu.
15 ˈOke sasia ru neˈeri ki sulia asoa ki fasi ˈiri
neˈe ngwae ki taˈifau kira ka lisia na leˈalana
raoˈa ˈoe neˈe doe naˈa.
16 ˈOke lia leˈa sulia na abulaˈanga ˈoe talamu,
ma na ru neˈe ˈoko faˈamanata ˈaniˈi ki. Ma ˈoko
inaˈu ana na raoˈa neˈeri ki, sulia diˈia ˈoko sasi
ˈunaˈeri, God ke faˈamauri ˈoe faˈinia sa tai neˈe
kira rongoa fatalamu.

5

Na raoˈa fuana ˈafilana na ngwae faˈamamana ki

1 Noaˈa ˈoe kosi balufia ta ngwae ngwaro, bore
ma nia totolia ˈoke alaˈa gwafea diˈia ta maˈa
amu. Ma kaidaˈi ˈoko sasia ta ru fuana ngwae
ˈalako ki, nia diˈia neˈe ˈoko sasia fuana sa
toˈolamu.
2 Ma kaidaˈi ˈoko sasia ta ru fuana ˈafe ki, nia
diˈia neˈe ˈoko sasia fuana teˈa ˈoe ki. Ma kaidaˈi
ˈoko sasia ta ru fuana kini sariˈi ki, nia diˈia neˈe
ˈoko sasia fuana ngwaingwaena ˈoe ki ˈi saena
manataˈanga neˈe leˈa taˈifau.
3 Fuila na ngwae faˈamamana ki kike lia sulia
na gwaˈi ˈuru ki neˈe kira tua taˈifilida.
4 Bore ma diˈia gwaˈi ˈuru neˈe toˈo ana na
ngela ki nama na koˈo ki, kira ka rao fuana God

ˈani liaˈa nama sulia. Ma kira ke lia nama sulia teˈa kira, osiˈana teˈa kira eta lia sulida. Ru neˈeri, God saeleˈa liu faˈinia.

5 Muke ˈafia na gwaˈi ˈuru neˈe tua taˈifilia ma ka noaˈa ta ngwae fuana tagiˈa sulia. Nia fitoˈo ana God, ma nia ka inaˈu ana foˈongaˈa ma ganiˈa ˈuana kwaiˈafiˈanga sulia rodo ma na asoa.

6 Bore ma na gwaˈi ˈuru neˈe ke sasi ˈuana na kwaiogai ˈanga ana noni, noaˈa kamu kasi ˈafia. Sui bore ˈana nia ka mauri ˈua, na mauriˈa nia faˈinia sa Christ mae ka sui naˈa.

7 ˈOke kwatea na faˈamanataˈanga neˈe ki fuana na ngwae faˈamamana ki, ˈiri ta ngwae noaˈa kasi dao toˈona ta roraˈa ada.

8 Ma diˈia ta ngwae noaˈa kasi lia sulia na ngwaefuta nia ki, ma na ngwae ana kwalafa nia, tama ngwae neˈeri faˈasia naˈa na faˈamanataˈanga sa Christ, ma nia ka taˈa ka liufia na ngwae neˈe noaˈa kira kasi faˈamamana ki.

9 Ma na gwaˈi ˈuru neˈe noaˈa kasi dao ˈua ana ono akwala faˈi ngali ki, noaˈa ˈoe kosi toˈomaˈi fiku ana faˈinia na gwaˈi ˈuru ki. ˈOke toˈoa ta gwaˈi ˈuru neˈe nia ngwaro, ma nia tuatua mamana fuana araˈi nia.

10 Ma kira ka saiana neˈe nia sasia raoˈa leˈa ˈuri ki: Nia lia leˈa sulia na ngela nia ki, ma ka kwaloa na ngwae dao ki ˈi luma nia, ma ka enoeno, ma ka ˈafia naˈa ngwae faˈamamana ki faˈinia sa tai faˈida neˈe kira toˈo ana na ˈafitaˈiˈanga, ma ka danga taˈifau naˈa ˈani niaˈa fuana sasilana na raoˈa leˈa ki.

11 Ma na gwaˈi ˈuru neˈe noaˈa kasi ngwaro

goˈo ki, noaˈa ˈoe kosi toˈomaˈi fikuda faˈinia na gwaˈi ˈuru ki. Ma si diˈia na kwaiogaiˈanga ana noni kwatea ma kira ka abula matamata faˈasia raoˈa fuana sa Jesus, kira oga kike ˈafe laˈu.

12 Ma diˈia ˈunaˈeri, kira fulia roraˈa sulia kira ˈoia naˈa fata alangaˈinga neˈe kira eta sasia naˈa fuana sa Jesus Christ.

13 Diˈia kira noaˈa kasi ˈafe laˈu, tama kira saiana faˈalilana na kaidaˈi kira ki fuana liu kwailiuˈanga ana luma ki. Ma na ru neˈe taˈa ka tasa neˈe kira tua ni alaˈa goˈo ˈada ana ti ngwae, ma kira ka fata sulia na ru neˈe noaˈa kasi bolo fuana alaˈanga suliˈi ki.

14 Nia neˈe nau ku fia nia leˈa fuana gwaˈi ˈuru fiˈi doe ki kira ka ˈafe laˈu, ma kira ka faˈafuta ngela, ma kira ka lia sulida faˈinia na luma kira ki, fasi ˈiri neˈe malimae kulu ki noaˈa kira kasi toˈo ana ta ru fuana fata taˈangaˈa ˈani suli kulu.

15 Sulia ti gwaˈi ˈuru kira abula matamata naˈa, ma kira ka leka naˈa ˈada sulia sa Saetan.

16 Si diˈia ta kini neˈe faˈamamana ana sa Jesus Christ, ma ta gwaˈi ˈuru ka tua ˈi saena na tuaˈa nia, nia ke lia suli nia, osiˈana noaˈa nia kasi leˈa fuana ˈaberaˈanga ˈani laˈu na ngwae neˈe kira faˈamamana ki. ˈUnaˈeri ngwae faˈamamana ki kira saiana kika lia naˈa ˈada sulia na gwaˈi ˈuru neˈe kira tua taˈifilida ki.

Na faˈamanataˈanga fuana ngwae faˈinaˈonaˈo ki

17 Ma na ngwae faˈinaˈonaˈo neˈe kira rao leˈa fuana na fiku taˈi ngwae faˈamamana, nia totolia muke fuˈusi doe ada ma muke foli leˈa ada. Tasa liu fuana sa tai neˈe rao ngasingasiˈa

ˈani faˈataloˈa ˈani Faˈarongoˈa Leˈa faˈinia
faˈamanataˈanga.
18 Sulia na Kerekereˈa Abu ba fata ˈuri, “Noaˈa
ˈoe kosi firi fafia na kwakwana na buluka ni rao,
ana kaidaˈi nia uria maga ru ki.” Ma ta alaˈanga
ka ˈuri logo, “Na ngwae ni rao saiana ngalilana
naˈa folifoliˈa nia.”
19 Aia, ma noaˈa ˈoe kosi fafarongo ˈuana
alaˈanga ta ngwae goˈo ˈana neˈe ke fai fafia
ta ngwae faˈinaˈonaˈo, leleka ta ro ngwae nama
ta uulu ngwae neˈe leka maˈi, kira ka fata
faˈamamana sulia ru neˈe.
20 Aia, ˈoke balufia na ngwae neˈe kira abu-
lalada taˈa ki. ˈOke sasi ˈunaˈeri ˈi naˈona na
ngwae ki taˈifau, ˈiri na ngwae neˈe kira tua ˈi
neˈeri ki kike rongo, ma kike maˈu.
21 Nau ku alaˈa totongaˈi fuamu ˈi maana God,
ma sa Jesus Christ, ma na ˈainsel abu ki, ˈiri ˈoke
roˈosulia na faˈamanataˈanga neˈe ki, ma noaˈa
ˈoe kosi efoa, ma noaˈa ˈoe kosi ˈinifilifili ana ta
ngwae sulia na tae neˈe ˈoko lisia ˈi maa.
22 Ma noaˈa ˈoe kosi ˈaliˈaliˈa ana alu
limaˈanga fafona ta ngwae fuana raoˈa fuana
na Aofia. Ma noaˈa ˈoe kosi ˈado faˈinia ta
ngwae ana kaidaˈi kira fulia ta ru rora. ˈOke tua
sikasika faˈasia taˈangaˈa ki!
23 ˈOke kwaˈufia ta kala waen faˈinia na kafo
ˈiri ka ˈafia na siramu ka leˈa, sulia ˈaeˈo na
ngwae neˈe ˈoko mataˈi firi goˈo ˈamu.
24 Na abula taˈangaˈa ti ngwae ki talangwaraˈu
liu naˈa fuana lisilana, ma ngwae ki taˈifau ka
saiana neˈe God ke baˈa matalangaˈi kira. Bore
ma na abula taˈangaˈa ti ngwae ki, kira noaˈa
kasi lisia ana kaidaˈi naˈa ˈana.

25 Ka ˈunaˈeri logo, ti ngwae sasilana ru leˈa
kira ki teo tafangaˈi liu fuana lisilana. Ma na
raoˈa leˈa ti ngwae ki neˈe noaˈa kasi faˈataˈi
niniˈari, bore ma ana ta kaidaˈi kike baˈa lisia.

6

1 Na ngwae faˈamamana neˈe kira rao ˈoˈo,
kira manata doe ana ngwae ˈaˈana kira ki, fasi
ˈiri ta ngwae noaˈa kasi fata taˈa ana satana God
ma na faˈamanataˈanga kulu.
2 Ma na ngwae rao ˈoˈo neˈe na ngwae ˈaˈana
kira ki faˈamamana ana sa Jesus Christ, noaˈa
kira kasi manata ˈuri, “Na ngwae ˈaˈana nau
nia faˈamamana logo. ˈUri noaˈa naisi fuˈusi
doe goˈo ana nama ku rao ngangata fuana.” Na
manata ˈanga ˈunaˈeri nia noaˈa kasi leˈa! Kira
rao leˈa ka tasa mo fuada, sulia kira toˈo goˈo
ana taˈi faˈamamanaˈanga ma kika alafe fuana
God.

Na faˈamanataˈanga ˈosoˈoso ma na toˈoruˈa mamana

Nia neˈe, ˈoko faˈamanata ma ˈoko fata sulia
na ru neˈe ki.
3 Ti ngwae noaˈa kasi faˈamanata ˈani ru neˈe
ki. Ma noaˈa kira kasi alafafia na alaˈanga
mamana na Aofia kia sa Jesus Christ, ma na
faˈamanataˈanga kia sulia tuaˈa saga.
4 Ngwae neˈeri ki kira lafuda, ma noaˈa kira
kasi sai goˈo ana ta ru. Ma na kwaiogaiˈanga
kira ka taˈa fuana na olisuˈusuˈunga sulia na
fadalana maˈe fataˈa ki. Ma na manataˈanga

ˈunaˈeri ki, nia kwatea ma kira ka kwaimam-
agolai, ma kika olisuˈusuˈu kwailiu, ma kika fata
maˈudi, ma kika manata taˈa sulia na ngwae ki.
5 Ma kira ka olisuˈusuˈu sulia asoa ki. Ma na
manatada noaˈa kasi rao. Ma noaˈa kira kasi sai
naˈa ana ru mamana ki. Kira fia neˈe diˈia kira
donga God, kike toda mani.
6 Aia, ma lekaˈa sulia God faˈatoˈorua na
ngwae, osiˈana na kwaiogaiˈanga nia ki neˈe
aliˈafu ana na tae ki neˈe nia toˈo naˈa ana.
7 Aia, tae neˈe kulu ngalia maˈi saena magalia
neˈe? Noaˈa goˈo! Ma na tae neˈe kuke baˈa
ngalia faˈasia na magalia neˈe? Noaˈa goˈo!
8 Nia neˈe, diˈia kulu toˈo naˈa ana fanga ma
na toro, tama ru neˈeri ki leˈa naˈa fuaka.
9 Ti ngwae kira oga liua toˈoruˈanga. Ma ka
talangwaraˈu fuada neˈe kike sasia ru rora ki
fuana todalana mani. ˈUnaˈeri, kira ka dao
toˈona neˈe kira ˈasida saena itoito diˈia ru
ˈaeˈaela ki. Kira oga sasilana ru ˈoro rora ma
ka boleboleˈa ki neˈe taˈa fuada. Ma kira ka dao
naˈa toˈona nonifiiˈanga doe liu.
10 Kaidaˈi ngwae liana teo ana mani, kira ke
sasia kwalu kaela ru taˈa ki fuana ngalilana
mani. Ti ngwae kira sasi ˈuana na mani, ma kira
ka leka tau naˈa faˈasia na faˈamamanaˈanga
ana God, ma na liadilaˈa ˈoro ki ka faˈalia naˈa
maurilada.

Na faˈamanataˈanga sa Paul fuana sa Timoti

11 Timoti ˈae, ˈoe na ngwae God, ˈoke tua
faˈasia na ru neˈeri ki. Ma ˈoke sasi ngangata
ˈuana na ˈoloˈoloˈa, ma na tuaˈa abu, ma na
faˈamamanaˈanga, ma na alafeˈanga, ma na

ngangataˈanga saena kaidaˈi ana ˈafitaˈiˈanga ki,
ma na tuaˈa enoeno.
12 ˈOko rao leˈa fuana na faˈamamanaˈanga.
Ana kaidaˈi ba ˈoko fata ngasingasiˈa sulia na
faˈamamanaˈanga ˈoe fuana ngwae ˈoro ki, ˈoko
ngalia na mauriˈa firi neˈe God fili ˈoe ˈuana.
13 Nau ku baˈe ˈoe ˈi naˈona God neˈe kwatea
naˈa mauriˈa fuana ru ki taˈifau, ma ˈi naˈona sa
Jesus Christ na ngwae ba fata ngasingasiˈa fuana
sa Pontias Paelat,
14 fasi ˈiri ˈoko roˈosulia naˈa ru neˈeri ki, ma
ˈoko sasi sulia ˈiri ˈoko madakola ana ru ki, ma
noaˈa ˈoe kosi rora, leleka ka dao ana faˈi asoa
neˈe Aofia kia sa Jesus Christ ke oli maˈi ana.
15 Nia ke baˈa dao tafa ana kaidaˈi saga neˈe
God nia filia. God neˈe ngwae ki auraˈea, ma
nia talana ka gwaungaˈi ka tasa fafia na ru ki
taˈifau, ma na tatalafaˈa neˈe ka gwaungaˈi fafia
na ngwae tatalafaˈa ki, ma ka Aofiaˈa fafia na
aofia ki.
16 Ma taˈifili nia goˈo neˈe nia mauri firi
ma noaˈa kasi maˈe. Nia tua ˈi saena na
madakoˈanga neˈe noaˈa ta ngwae kasi bolo naˈa
faˈinia daoˈa karangia. Ma noaˈa ta ngwae kasi
lisi nia ˈua, ma noaˈa ta ngwae kasi bolo naˈa
fuana lisilana laˈu. Alu ngwae ki kike faˈa aofia.
Alu nia ka gwaungaˈi ˈani ngasingasiˈanga neˈe
tuatua firi! ˈIu ke ˈunaˈeri.
17 ˈOko saea fuana ngwae neˈe kira toˈo ana
toˈoruˈa ˈi saena na magalia neˈe, noaˈa kira kasi
manata lafuda. Kike alua fitoˈonga kira ana God,
ma noaˈa laˈu na toˈoruˈa kira ki neˈe ke sui
ˈaliˈali goˈo. Sulia God kwatea ru ki taˈifau fuaka
fuana na saeleˈanga sulia.

18 ˈOke saea fuada kike sasi leˈa ˈiri kike toˈoru
ana raoˈa leˈa ki, ma kira ka maˈudi fuana kwate
ruˈa fuana ˈafilana ngwae ki.
19 Diˈia kira sasi ˈunaˈeri, kira gonia na
toˈoruˈa neˈe ˈafi kira ana kaidaˈi neˈe nia ˈua
maˈi. Ma kike toˈo ana mauriˈa neˈe mamana.
20 Timoti ˈae, ˈoke lia leˈa sulia na tae neˈe God
kwatea ˈoko lia sulia. Ma noaˈa ˈoe kosi rongo
sulia alaˈanga taˈa ki ma na olisuˈusuˈu ˈanga
bolebole'a ki neˈe ti ngwae kira alaˈa rora ˈani
ma kira ka saea ˈani “na sae sae ruˈa.”
21 Osiˈana ti ngwae fitoˈo ana alaˈanga bole-
boleˈa neˈeri, ma kira ka leka rora faˈasia na
faˈamamanaˈanga ana sa Jesus Christ.

Nau ku foˈo ˈiri na leˈangaˈa God ke tua faˈi
kamu taˈifau.

Fau Alanga'inga Faolu Ana Ala'anga Kwara'ae

The New Testament and Genesis in the Kwara'ae language of the Solomon Islands

Niu Testament na Stat long langguis Kwara'ae

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kwara'ae

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
100e8c4b-3c10-5adf-8b7e-9b5cdcfb9b38